

UTFLYKTSGUIDE: Niebsurte

HÖJD 918 m ö.h. WGS84 66°3'45.5"N 17°5'58.0"E SWEREF99 TM 7328483, 595039

Från toppen av Niebsurte breder den mäktiga Laisdalen ut sig. Här finns ett fjällurskogsreservat, ett av våra största, som är tio mil långt, beläget på båda sidor om Laisälven. Älvdalen rymmer också en sextioårig gruvhistoria.

Hur man tar sig dit: Kör till båtplatsen i Laisvallby. Den ligger 4,5 km söder om Laisvall. Här går det bra att parkera. På andra sidan Laisan går en stig ovanför en båtplats och ett hemman.

Höjd: 918 m ö.h.

Avstånd från kajplats på den västra sidan av Laisan: 6,2 km.

Vandring: Lätt och medelsvår. Rekommenderas även för de yngre. Stigen börjar 150 m öster om kajplatsen. Strax intill en hundgård står det en skylt med texten "Ammarnäs 50 km". Över några myrar finns spänger. Ett särskilt parti, som kallas Videbacken, är brant. Vik av från stigen strax före trädgränsen. Därefter fri vandring upp mot en myr och sista stigningen mot toppen.

Utrustning: Kängor eller stövlar är att föredra eftersom det finns fläckar av våtmark. För dig som vill fylla på med vatten finns det två bäckar innan toppen nås.

Utsikt: En mäktig vy mot sjön Laisan och Laisälven i öster. I sydvästlig riktning syns Björkfället med en högsta topp om 1 135 m ö.h. Stuora Tjiermat. Från toppen kan man se Laisvallby, Laisvall och norrut mot Nadok, Luvllie Narrake. Här skrevs 60-årig gruvhistoria.

Vindskydd: Nej.

Natur: Laisdalens fjällurskog omfattar urskogsartade vidsträckt barrskogar, med mycket höga naturvärden, sydväxtberg och kalkområden som hyser stora botaniska värden. Laisälven reglerades aldrig som planerna var på 1960-talet, och därför finns här ett opåverkat strömvattensystem. I området bedrivs renskötsel av samebyarna Svaipa, Semisjaur-Njarg och Maskauere.

Kråklöver *Potentilla palustris*

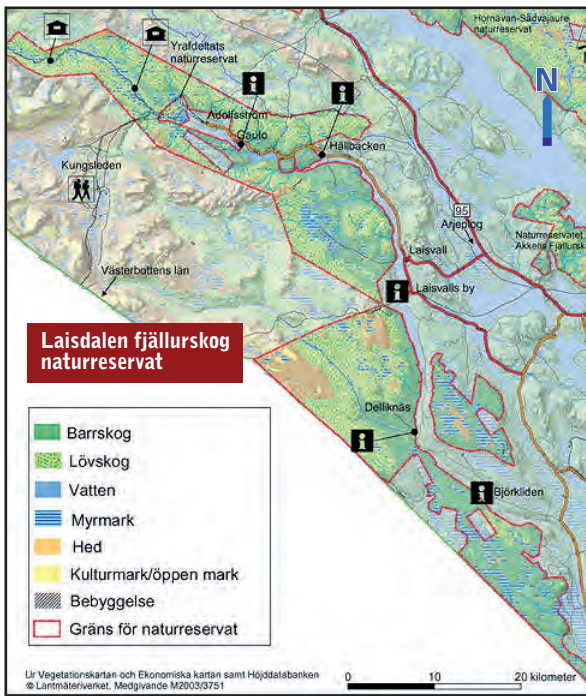

Hönsbär *Cornus suecicas*

En vandring till Niebsurte förutsätter båtskjuts över Laisan. Det finns inget turistföretag i närheten som kan garantera skjuts, men många som kan ge råd. Vi föreslår en första förfrågan på Arjeplogs Turistbyrå, tel. 0961-145 20. I Laisvallby finns uthyrning av "Stora Björnstugan" tel. 0961-614 66 latitude6607@mac.com I Laisvall finns företaget Bröderna Sundström som säljer skotrar och båtar tel. 0961-200 44.

Laisdalen: Sedan årtusenden har samer levtt i markerna i samspel med renen. 1600- och 1700-talets gruvepok i Nasafjäll förde med sig ny befolkning och uppodling av mark genom många nybyggen. Söder om Niebsurte ligger Delliknäs, ett nybygge anlagt 1892. **Lästips:** *Delliknäs – ett fjällhemman i väglöst land.* www.repriket.se/dellik/delliknas.pdf

Naturreservat Laisdalen fjällurskog är till stor del beväxt med fjällbarrskog. Nedströms Laisvall dominerar granen, uppströms tallen.

Fågel: Kungsörn, havsörn, fjällvråk, dalripa, blåhake. Gamla tallar med kraftiga kronor är viktiga botråd för många rovfåglar.
Djur: Räv, hare, ren och älg. Lo, järv, mård och björn finns också, men det är ytterst sällsynt att man får se någon av dessa skygga djur.
Blommor: En rik flora, bland annat kråklöver, kabbeleka, skogsstjärna, mjölkört, linnea, fjällviol, hönsbär, skogskovall, rödblåra, torta, nordisk stormhatt, orkidéerna Jungfru Marie nycklar och brudsporre. På kalfjället mer av lappspira, lappljung, mossljung och fjällfibblor.

Fiske: Dellikälven som rinner ned i Laisälven är känd för sitt fina öringsfiske. En särskild sträcka är avsatt för flugfiske. Storlaisan, som är över tre mil lång, är en sjö där harr, sik, abborre med flera fiskarter blandas med storöring och röding. Läs mer i Arjeplog kommuns fiskebroschyr. Kan laddas ned här: www.arjeplog.se

En glimt historia: Laisvallgruvan öppnades 1943 av gruvbolaget Boliden. Fem år tidigare hade de vid Laisan upptäckt ett stenblock som innehöll bly. Det ursprungliga Laisvall var ett småbrukarsamhälle fyra kilometer söderut som grundades 1789. Idag heter det Laisvallby. Etableringen av den nya gruvorten gick snabbt. Till fjällkommunen Arjeplog anlände arbetskraft från Västerbottens gruvorter, men även från Norge, Karelen, Finland, Tyskland och Holland. Det skapades en kulturell smältdegel i Laisdalen vars like får sökas i 1600- och 1700-talens gruvprojekt i kommunen: silver- och blybrytningen i Nasafjäll. År 1949 byggdes ett nytt anrikningsverk och därmed permanentades driften.

År 1959 togs en ny slutkrosstation i drift och året efter öppnade företaget ådern *Kautsky*. Ett av de större projekten var den långa tunneln under Laisan som blev klar år 1954. År 2000 hade över 60 000 000 ton brutits sedan starten. Efter att malmen slutbrutits lades gruvan ned år 2001. Som mest arbetade 300-350 personer i gruvan och i samhället Laisvall bodde som mest tusen personer. Idag har Laisvalls bostäder och byggnader i stort sett bibehållits tack vare inflyttning av fritidsboende, de flesta från Norge.
Lästips: *Blygruvan i Laisvall* av Maria Söderberg (2008) och *För folk av friluftstyp. Bebyggelsen i gruvsamhället Laisvall* av Lennart Koski, Norrbottens Länsstyrelse (2005).

Vad innebär allemansrätten?

Den unika allemansrättens grundregel är **inte stora – inte förstöra**. Här något att tänka på:

- Du får du vandra nästan överallt förutom på tomter, planteringar och vid bostadshus.
- Elda helst på färdig eldplats och inte vid torr väderlek eller hård vind. Det är inte tillåtet att använda vindfällan eller hugga eller såga ner träd eller buskar eller ta ris, grenar eller näver från levande träd.
- Du får inte jaga, stora, fånga eller skada djur, ungar, bon eller ägg. Hundar får inte vara lösa tiden 1 mars till 20 augusti när djuren har ungar. De ska hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt och ren.
- I Arjeplogs fjäll och skogar behövs särskild hänsyn till renskötseln. Upplev renarna på avstånd. Respektera renskötarnas arbetsplatser och privatliv vid visten och renhagar. Om du hamnar i en renflyttning håll dig undan och gör så lite väsen av dig som möjligt tills hjorden passerat.
- Du får fritt plocka vilda blommor, bär och svamp. Kolla först vilka växter som är fridlysta. I reservat eller nationalpark gäller särskilda bestämmelser. Att knacka loss sten ur berg eller hugga in sitt namn i berghällar är inte tillåtet. Enstaka mindre lösa stenar kan man plocka med sig.
- Ser Du skräp i naturen – ta gärna med det!

Källa: www.naturvardsverket.se. Ladda gärna ned broschyren: "Fridlysta växter och djur i Sverige" (2012).

Natura 2000
Natura 2000 är ett nätverk av Europas allra mest värdefulla naturområden. I Arjeplogs kommun finns 22 områden däribland Akkelis, Björknäs, Daita, Granberget, Hornavan-Sädvajaura, Laisdalen, Laisälven, Långsjön-Gåbrek, Märkberget, Nimtek, Pieljekaise, Piteälven, Rakåive, Ramanj, Ståkke-Bårgå, Sulitelma, Tjeggelvas, Tjålmejaure, Udtja, Vedde och Yrafeldtata.

Serien med utflyktsguider utges av Arjeplogs kommun med statligt stöd till lokala naturvårdsprojekt (LONA) förmedlade av Länsstyrelsen i Norrbotten. Använd gärna fjällkartan för att planera dina utfärder: www.kso2.lantmateriet.se. Guiderna finns här för nedladdning: www.arjeplog.se/utflyktsguider. Arjeplogs kommun © Lantmäteriet, Geodatasamerkan.

Välkommen kontakta Turistbyrån i Arjeplog! Silvermuseet, Guld Klas torg 938 31 Arjeplog Tel. 0961-145 20 turist@arjeplog.se www.arjeplog.se